

**2019 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ORTAOKUL
KAZANIMLARININ ANAHTAR YETKİNLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**
INVESTIGATION OF 2019 TURKISH CURRICULUM SECONDARY
SCHOOL'S OBJECTIVES IN TERMS OF KEY COMPETENCES

Bektaş AYKAÇ

Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı,
Malatya/Türkiye.

PhD. Student, İnönü University, Institute of Educational Sciences,
Turkish Education Discipline,
Malatya/Türkiye.

bektas.aykac27@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-4150-1560

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.1238319

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 18.01.2023

Kabul Tarihi / Date Accepted: 01.04.2023

Yayın Tarihi / Date Published: 20.04.2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Nisan / April

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Aykaç, B. (2023). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı Ortaokul Kazanımlarının Anahtar Yetkinlikler Açısından İncelenmesi. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 5(11), 69-87.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

Öz: Bu çalışmada 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. İnceleme sürecinde yabancı dillerde iletişim anahtar yetkinliğinin sahip olduğu özellikler dikkate alınarak Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde yer alan sekiz anahtar yetkinlikten "yabancı dillerde iletişim" anahtar yetkinliğine yer verilmemiştir. Çalışmadaki veriler nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle toplanmış elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda kazanımların anahtar yetkinliklere uyumu, tüm ortaokul sınıflarına (5-8. sınıf) göre ve sınıflar özelinde incelendiğinde "ana dilde iletişim", "öğrenmeyi öğrenme", "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliklerinin kazanımlarla en uyumlu yetkinlikler olduğu görülmüştür. Anahtar yetkinlikler ile en uyumlu beceri alanlarının sırasıyla okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sınıf düzeyleri açısından yedinci sınıf kazanımlarının anahtar yetkinliklerle en uyumlu kazanımlar olduğu, daha sonra sekizinci sınıf kazanımlarının geldiği görülmüştür. Beşinci ve altıncı sınıf kazanımlarının ise eşit sayıda uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın genel sonucunda ise anahtar yetkinliklerin ortaokul kazanımlarına dengeli bir biçimde dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, Anahtar Yetkinlikler

Abstract: In this study, it is aimed to examine the secondary school acquisitions of the 2019 Turkish Curriculum in terms of key competencies in the Turkey Qualifications Framework. In the examination process, considering the characteristics of the communication key competence in foreign languages, the key competence of "communication in foreign languages" was not included among the eight key competencies included in the Turkish Qualifications Framework. The data in the study were collected by document analysis, one of the qualitative research methods, and the obtained data were analyzed with the descriptive analysis method. As a result of the study, when the compatibility of the acquisitions with the key competencies was examined according to all secondary school grades (5-8th grades) and in specific grades, it was seen that the competencies "communication in the mother tongue", "learning to learn", "cultural awareness and expression" were the most compatible ones with the acquisitions. It has been found that the skill areas most compatible with the key competencies are respectively reading, writing, listening and speaking. It has been also seen that in terms of grade levels, the 7th grade acquisitions are the most compatible with the key competencies, followed by the 8th grade acquisitions. It was found that the fifth and sixth grade acquisitions were compatible in equal numbers. As a general result of the study, it was concluded that the key competencies were not evenly distributed among the acquisitions.

Key Words: 2019 Turkish Curriculum, Turkey Qualifications Framework, Key Competencies

1. GİRİŞ

İnsan, hayata uyum sağlayabilmek için sahip olduğu becerilerde olgunlaşmaya ve yeni beceriler kazanmaya gereksinim duymaktadır. Hem mevcut becerilerine yenilerini ekleme hem de var olan becerilerde olgunlaşma amacına ancak eğitim ile ulaşabilir. Eğitim tarihin her döneminde topluma ve bireye bu doğrultuda hizmet etmeye çalışmıştır.

Eğitimin sistemleştirilmiş biçimi öğretim programlarıdır. Öğretim programlarının hazırlanmasında ve yenilenmesinde temel alınan durum ise bireyin ve toplumun gereksinimleridir. Toplumun ve bireyin gereksinimleri için öğretim programları yaşanan çağa uyumlu olma ve öngörülen çağın koşullarına

uyum sağlama amacı doğrultusunda hazırlanmaktadır. Tuncel de bu durumu öğretim programlarının geliştirme sürecini dikkate alarak şöyle açıklamıştır (2019: 59):

- Öğretim programları geliştirilirken hedeflenen birey ve toplumun nitelikleri göz önüne alınır yani toplumu oluşturan bireylerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve davranışlar temel alınır.
- Bu bilgi, beceri ve davranış temeline göre programların hedefleri belirlenir.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda hızla değişen bilim ve teknolojinin bireyin ve toplumun sahip olması gereken nitelikleri etkilediği belirtilmiştir. Bu bağlamda değişen koşullara uyum sağlayabilecek nitelikte beceri ve yetkinliklerle donanmış bireylerin yetiştirilmesi için öğretim programlarının hazırlandığı vurgulanmıştır (MEB, 2019: 3).

2019 Türkçe Dersi Öğretimi Programı'nda üzerinde durulan bireylerin sahip olması gereken niteliklerin somutlaştırılması önemlidir. Bunun için bireyin ve toplumun gereksinim duyabileceği beceri ve yetkinliklerin belirlenmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalardan biri de Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 2008'de oluşturduğu Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) tavsiye kararıdır. Bu tavsiye kararının Türkiye'ye yansıma ise tavsiye kararda üye ülkelerin kendi ulusal yeterlilik çerçevesini oluşturması ifadesidir (MYK, 2022). Bu karar dikkate alınarak Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) sorumluluğunda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) adıyla ulusal yeterlilik çerçevesi oluşturulmuş ve 2016'da yürürlüğe girmiştir (TYÇ, 2022).

TYÇ ile öğretim programlarının kesişmesi ise TYÇ'de yer alan "Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarına ait öğrenme kazanımları içerisinde yer alması esastır." ifadesidir (MYK, 2015: 25). TYÇ ve anahtar yetkinlikler ifadesinin ilk kez geçtiği program olan 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ve anahtar yetkinlikler programa şu biçimde yansımıştır: "Öğretim programlarında yer alan kazanımların kapsadığı temel beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi esas alınarak ele alınmıştır." (MEB, 2017: 5). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'ndeki anahtar yetkinlikler, 2017 programı dışında 2018 ve 2019 Türkçe dersi için hazırlanan öğretim programlarında da yer almıştır (MEB, 2018, 2019).

1.1. Anahtar Yetkinlikler

Yetkinlik kavramı, yetkin olma durumunu yani bir işi yapabilecek olgunluğu ifade etmektedir (TDK, 2022). Anahtar yetkinlik; bireyin gelişimini destekleyen, topluma uyumunu sağlayan, hayat boyu öğrenme sürecini gerçekleştiren ve bir görevi - işi yapabilmesi için sahip olması gereken yetkinliklerdir (MYK, 2015). Bu tanımlardan hareketle anahtar yetkinlik kavramı: Bireyin bir işi yapabilecek yeterliliğinin olması ve değişen yaşam koşullarına uyum sağlayabilmesi için kullanabileceği önemli özellikler olarak tanımlanabilir.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde sekiz anahtar yetkinlik bulunmaktadır. Bu anahtar yetkinlikler Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda şöyle sıralanmıştır:

- Ana dilde iletişim
- Yabancı dillerde iletişim
- Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler
- Dijital yetkinlik
- Öğrenmeyi öğrenme
- Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
- İnisiyatif alma ve girişimcilik
- Kültürel farkındalık ve ifade (MEB, 2019: 4-5).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde yer alan bu sekiz anahtar yetkinliğin özellikleri; Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi metni (MYK, 2015: 23, 25) ve Türkçe Dersi Öğretim Programları (MEB, 2017: 6; MEB, 2018: 4-5; MEB, 2019: 4 -5) temel alınarak şu biçimde belirtilebilir.

Tablo 1. Anahtar Yetkinlik ve Anahtar Yetkinliğin Özellikleri

Anahtar Yetkinlik	Anahtar Yetkinliğin Özellikleri
Ana dilde iletişim	<ul style="list-style-type: none">• Dil becerilerini kullanarak iletişim kurabilme• Kendini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilme• Olayları, kavramları ve olguları ifade edebilme, yorumlayabilme• Kelime bilgisine sahip olabilme• Dil becerilerinin kullanımını geliştirecek biçimde işlevsel olarak dil bilgisi kurallarından yararlanma ve dilin görevlerini bilme• Dilin etkisinin ve öneminin farkında olma ve dili olumlu yönde kullanabilme• Kültürel ve sosyal özelliklere dikkat ederek uygun ve yaratıcı dilsel etkileşim oluşturabilme
Yabancı dillerde iletişim	<ul style="list-style-type: none">• Yabancı dilde dil becerilerini kullanarak iletişim kurabilme• Bulunulan kültürel ve sosyal ortama göre yabancı dille kendini ifade edebilme, yorumlama yapabilme• Yabancı dilde kelime bilgisine sahip olabilme• Yabancı dilde dil becerilerinin kullanımını geliştirecek biçimde işlevsel olarak dil bilgisi kurallarından yararlanabilme• Yabancı dillere karşı ilgiye ve olumlu tutuma sahip olabilme• Kültürel çeşitliliğin ve kültürler arası iletişimin önemini bilme
Matematiksel	<ul style="list-style-type: none">• Problem çözebilme ve akıl yürütebilme becerisine sahip olabilme• Matematiksel düşünme becerisiyle formül, model, kurgu, grafik ve tablo kullanabilme

yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	<ul style="list-style-type: none">• Doğayı anlayabilme ve bilgi varlığından yararlanabilme• İnsanın doğa üzerindeki etkisini ve doğaya karşı sorumluluğunun farkında olabilme• Teknolojiyi takip etme ve etkin bir biçimde kullanabilme• Bilimsel araştırmanın özellikleri hakkında bilgi sahibi olabilme• Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle ilgili olabilme• Bilime ve teknolojiye değer verebilme
Dijital yetkinlik	<ul style="list-style-type: none">• Dijital araçları güvenli ve eleştirel biçimde kullanabilme• Bilgiye dijital ortamda erişebilme• Bilgiyi dijital ortamda saklayabilme, üretebilme ve sunabilme• Dijital ortamlarda bilgi alışverişinde bulunabilme• Dijital ortamda iletişim kurabilme
Öğrenmeyi öğrenme	<ul style="list-style-type: none">• Kendi öğrenme yönteminin ve stratejisinin farkında olabilme• Öğrenme ile ilgili güçlü ve zayıf yönlerini, beceri ve özelliklerini bilme ve bunları değerlendirebilme• Öğrenme yöntemleri ve stratejileri hakkında bilgi sahibi olabilme• Öğrenme sürecini (zaman yönetimi) bireysel veya grup olarak planlayabilme• Öğrenme sürecinde destek ve rehber talebinde bulunabilme• Öğrenmeyi kolaylaştıracak olanakları kullanabilme• Başarılı bir öğrenme için zorluklarla başa çıkabilme• Öğrenme sürecini sürdürebilme ve öğrenmede ısrarcı olabilme• Öğrenme sürecinde kendini isteklendirme ve kendine güvenebilme• Ön bilgilerini yeni bilgi öğreniminde kullanabilme• Öğrendiği bilgiyi kendine uyarlayabilme farklı ortam ve koşullarda kullanabilme
Sosyal ve vatandaşlık ile ilgili yetkinlikler	<ul style="list-style-type: none">• Etkili ve yapıcı iletişim kurabilme• Çatışmaları çözebilme, uzlaşabilme• Ön yargılarla başa çıkabilme• Farklı din, etnik köken, kültür ve değer sistemlerine saygı duyabilme• Toplumsal - siyasal kavramlar ve yapılar bilgisine sahip olabilme• Medeni yaşama demokratik ve aktif katılım gösterebilme

İnisiyatif alma ve girişimcilik	<ul style="list-style-type: none">• Düşündüklerini eyleme dönüştürebilme• Yaratıcılık, yenilik ve risk alma kavramlarının farkında olabilme• Hedeflere ulaşmak için planlama yapabilme• Proje yönetme yeteneğine sahip olabilme• Şartlara göre iş fırsatlarını değerlendirebilme• Etik değerlerin farkında olabilme• Bilgi ve becerisini geliştirebilme• Toplumsal ve ticari etkinliklere girişebilme• Yönetim becerilerini kullanabilme
Kültürel farkındalık ve ifade	<ul style="list-style-type: none">• Kendi kültürünü anlayabilme• Kültürel öğelere saygı gösterebilme• Kültürel hayata katılım gösterebilme• Duygu ve düşüncelerini yaratıcı biçimde sanatla ifade edebilme• Sanatsal ve estetik kapasitesini geliştirebilme• Oluşturduğu sanatsal ürünleri sunabilme

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi anahtar yetkinlikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ortaokul (5 - 8. Sınıf) kazanımlarının sınıflara ve beceri alanlarına göre anahtar yetkinliklerin uyumu ve dağılımı incelenmiştir

Çalışmanın amacı dikkate alınarak ana problem cümlesi "2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımları anahtar yetkinlikler ile uyumlu mudur?" biçiminde belirlenmiştir. Bu ana probleme bağlı olarak alt problemler şöyle oluşturulmuştur:

1. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki ortaokul (5-8) kazanımlarının sınıflara göre anahtar yetkinlikler ile uyumu nasıldır?
2. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki ortaokul (5-8) kazanımlarının genel olarak anahtar yetkinliklerle uyumu nasıldır?
3. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul (5-8) kazanımlarında yer alan beceri alanlarına göre kazanımların anahtar yetkinlikler ile uyumu nasıldır?

1.3. Çalışmanın Önemi

Bireylerin sahip olması gereken özellikler; davranış, donanım, yetenek, yetkinlik ve beceri olarak adlandırılmaktadır. Bu özelliklere ulaşmanın en sistemli yolu olarak ise öğretim programları kullanılmaktadır. Öğretim programları, bireyi ve toplumu merkeze alarak bireyin ve toplumun gereksinimlerini karşılamayı hedeflemektedir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda eğitim sistemimizin temel amacı, anahtar yetkinlikleri bilgi, beceri

ve davranış bakımından donanmış bireyler yetiştirmek olarak açıklanmıştır (MEB, 2019: 4). TYÇ' de ise "Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarına ait öğrenme kazanımları içerisinde yer alması esastır." ifadesi bulunmaktadır (MYK, 2015: 25). Hem bu ifade hem de öğretim programındaki temel amaç dikkate alındığında öğretim programı kazanımlarının anahtar yetkinlikler ile uyumunun belirlenmesi gerekmektedir.

Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımları üzerine yapılan çalışmaların (Bal, 2018; Kayhan vd., 2019; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019; Soyucok ve Batur, 2020) 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na, bir sınıf düzeyine veya 21. yüzyıl becerilerine göre yapıldığı görülmüştür.

İncelenen alanyazın dikkate alındığında 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarını TYÇ anahtar yetkinlikleri açısından inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma anahtar yetkinlik - kazanım uyumluluğunu ortaya koyması açısından alana katkı sağlayabilir. Ayrıca hazırlanacak veya güncellenecek Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alacak ortaokul kazanımlarında anahtar yetkinliklerin uyumlu bir biçimde yer almasını gerçekleştirebilir.

1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırlılıkları şu biçimde belirlenmiştir:

- 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul (5 - 8. Sınıf) kazanımları,
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde sekiz anahtar yetkinlik vardır. Ancak bu çalışma yedi anahtar yetkinlik ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada "yabancı dillerde iletişim" anahtar yetkinliğinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ortaokul (5-8. Sınıf) kazanımları arasında bir uyum olmasının beklenmemesi nedeniyle kazanım-anahtar yetkinlik uyumu incelemesinde "yabancı dillerde iletişim anahtar yetkinliği" ne yer verilmemiş olup sadece bu yetkinlik ile ilgili kuramsal bilgilendirmeye yer verilmiştir.

2. Yöntem

Çalışmanın yöntem bölümü çalışmanın modeli, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi ile çalışmanın güvenilirliği başlıklarından oluşmaktadır.

2.1. Çalışma Modeli

Bu çalışmada 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'ndeki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın yöntemi, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi olarak belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre: "Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar." (2018: 189). Bu çalışmada

incelenen yazılı materyal ise Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi anahtar yetkinliklerine göre 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarıdır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmanın veri toplama aracı olarak yararlanılan dokümanları şunlardır:

- 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Belgesel tarama yönetimi olarak da bilinen doküman incelemesi, Karasar'a göre: "Belli bir amaca dönük kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar." (2014: 183). Ayrıca doküman incelemesi yönteminin aşamalarını "dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma" biçiminde sıralamıştır (Forster, 1995, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018: 194). Bu doğrultuda çalışma sürecinde yapılan işlemler şunlardır:

- Güvenilir kaynaklardan (gov.tr uzantılı siteler) "2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı" ve "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi" dokümanlarına ulaşma,
- Dokümanların okunması,
- Doküman içeriklerinden veriler elde etmek için önceden belirlenen sınıf düzeyi, beceri alanı, kazanım ve anahtar yetkinlik temalarına göre betimsel analizin uygulanması. Yıldırım ve Şimşek'e göre betimsel analiz önceden oluşturulan temalara göre yapılır (2018: 239 - 240).
- Analiz sonucunda elde edilen verilerin sistemli biçimde sunulması.

2.4. Çalışmanın Güvenirliği

Çalışmada 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımları, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde yer alan yedi anahtar yetkinliğe göre incelenmiştir. Kazanımların anahtar yetkinliklere göre incelenmesi, araştırmacı ve Türkçe eğitimi alanında çalışan bir akademisyen tarafından yapılmıştır. Çalışmanın güvenilirlik katsayısını hesaplamak amacıyla Miles ve Huberman'ın aşağıda yer alan formülü kullanılmıştır (2019: 64):

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Formülün uygulanmasıyla araştırmacının ve uzmanın değerlendirmelerinin karşılaştırılması sonucu elde edilen oranın %92 olduğu görülmüştür. Kalan %8'lik kısım araştırmacı ve uzmanın yaptığı değerlendirme toplantısında ortak karara bağlanarak çalışmada görüş birliği sağlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın alt problemlerine göre sınıf düzeyi, ortaokul geneline ve beceri alanlarına göre 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul

kazanımlarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı Sınıflara Göre Ortaokul Kazanımlarının Anahtar Yetkinliklere Uyumuna İlişkin Bulgular

3.1.1. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 5. Sınıf Kazanımları - Anahtar Yetkinlikler Uyumuna İlişkin Bulgular

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde 5. sınıf düzeyinde dinleme (n=12), konuşma (n=7), okuma (n=34) ve yazma (n=16) becerilerinde dağılım gösteren 69 kazanım olduğu görülmüştür. Bu kazanımların anahtar yetkinlikler bakımından incelenmesine yönelik bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 5. Sınıf Kazanımlarında Anahtar Yetkinliklerin Becerilere Dağılımı

Anahtar Yetkinlikler	Beceri Alanı				n
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	
	f	F	f	f	
Ana dilde iletişim	12	7	34	16	69
Matematiksel yetkinlik ve bilim/ Teknolojide temel yetkinlikler	-	-	4	1	5
Dijital yetkinlik	6	1	8	2	17
Öğrenmeyi öğrenme	10	4	33	9	56
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	3	7	3	3	16
İnisiyatif alma ve girişimcilik	1	1	2	3	7
Kültürel farkındalık ve ifade	2	7	12	11	32
Toplam	34	27	96	45	202

Tablo 2 incelendiğinde 5.sınıf kazanımlarının en çok ana dilde iletişim (n=69), öğrenmeyi öğrenme (n=56) ve kültürel farkındalık ve ifade (n=32) anahtar yetkinlikleri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ardından dijital yetkinlik (n=17), sosyal ve vatandaşlık (n=16), inisiyatif ve girişimcilik (n=7) ve matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojide temel yetkinlikler (n=5) anahtar yetkinliklerinin takip ettiği görülmüştür. 5. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinlik - beceri alanı uyumunun ise okuma (n=96), yazma (n=45), dinleme (n=34) ve konuşma (n=27) becerisi olarak sıralandığı görülmüştür.

3.1.2. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf Kazanımları - Anahtar Yetkinlikler Uyumuna İlişkin Bulgular

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde 6. sınıf düzeyinde dinleme (n=12), konuşma (n=7), okuma (n=35) ve yazma (n=14) becerilerinde dağılım gösteren toplam 68 kazanım olduğu görülmüştür. Bu kazanımların anahtar yetkinlikler bakımından incelenmesine yönelik bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf Kazanımlarında Ana Anahtar Yetkinliklerin Becerilere Dağılımı

Anahtar Yetkinlikler	Beceri Alanı				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	n
	f	F	f	f	
Ana dilde iletişim	12	7	35	14	68
Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	-	-	4	2	6
Dijital yetkinlik	6	1	8	3	18
Öğrenmeyi öğrenme	10	4	34	6	54
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	3	7	3	3	16
İnisiyatif alma ve girişimcilik	1	1	2	3	7
Kültürel farkındalık ve ifade	2	7	13	11	33
Toplam	34	27	99	42	202

Tablo 3 incelendiğinde 6.sınıf kazanımlarının en çok ana dilde iletişim (n=68), öğrenmeyi öğrenme (n=54) ve kültürel farkındalık ve ifade (n=33) anahtar yetkinlikleri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ardından dijital yetkinlik (n=18), sosyal ve vatandaşlık (n=16), inisiyatif ve girişimcilik (n=7) ve matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojide temel yetkinlikler (n=6) anahtar yetkinliklerinin takip ettiği görülmüştür. 6. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinlik - beceri alanı uyumunun ise okuma (n=99), yazma (n=42), dinleme (n=34) ve konuşma (n=27) becerisi olarak sıralandığı görülmüştür.

3.1.3. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. Sınıf Kazanımları - Anahtar Yetkinlikler Uyumuna İlişkin Bulgular

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde 7. sınıf düzeyinde dinleme (n=14), konuşma (n=7), okuma (n=38) ve yazma (n=17) becerilerinde dağılım gösteren toplam 76 kazanım olduğu görülmüştür. Bu kazanımların anahtar yetkinliklere bakımından incelenmesine ait bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. Sınıf Kazanımlarında Anahtar Yetkinliklerin Becerilere Dağılımı

Anahtar Yetkinlikler	Beceri Alanı				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	n
	f	f	f	f	
Ana dilde iletişim	14	7	38	17	76
Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	-	-	4	3	7

Dijital yetkinlik	7	1	9	4	21
Öğrenmeyi öğrenme	12	4	37	8	61
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili Yetkinlikler	3	7	3	3	16
İnisiyatif alma ve girişimcilik	1	1	3	3	8
Kültürel farkındalık ve ifade	2	7	16	12	37
Toplam	39	27	110	50	226

Tablo 4 incelendiğinde 7.sınıf kazanımlarının en çok ana dilde iletişim (n=76), öğrenmeyi öğrenme (n=61) ve kültürel farkındalık ve ifade (n=37) anahtar yetkinlikleri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ardından dijital yetkinlik (n=21), sosyal ve vatandaşlık (n=16), inisiyatif ve girişimcilik (n=8) ve matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojiye temel yetkinlikler (n=7) anahtar yetkinliklerinin takip ettiği görülmüştür. 7. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinlik - beceri alanı uyumunun ise okuma (n=110), yazma (n=50), dinleme (n=39) ve konuşma (n=27) becerisi olarak sıralandığı görülmüştür.

3.1.4. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımları - Anahtar Yetkinlikler Uyumuna İlişkin Bulgular

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde 8. sınıf düzeyinde dinleme (n=14), konuşma (n=7), okuma (n=35) ve yazma (n=20) becerilerinde dağılım gösteren toplam 76 kazanım olduğu görülmüştür. Bu kazanımların anahtar yetkinlikler bakımından incelenmesine ait bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 8. Sınıf Kazanımlarında Anahtar Yetkinliklerin Becerilere Dağılımı

Anahtar Yetkinlikler	Beceri Alanı				n
	Dinleme f	Konuşma F	Okuma f	Yazma f	
Ana dilde iletişim	14	7	35	20	76
Matematiksel yetkinlik ve bilim/ teknolojide temel yetkinlikler	-	-	4	3	7
Dijital yetkinlik	7	1	9	3	20
Öğrenmeyi öğrenme	12	4	34	10	60
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	3	7	3	3	16
İnisiyatif alma ve girişimcilik	1	1	3	3	8
Kültürel farkındalık ve ifade	2	7	16	13	38

Toplam	39	27	104	55	225
---------------	-----------	-----------	------------	-----------	------------

Tablo 5 incelendiğinde 8.sınıf kazanımlarının en çok ana dilde iletişim (n=76), öğrenmeyi öğrenme (n=60) ve kültürel farkındalık ve ifade (n=38) anahtar yetkinlikleri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ardından dijital yetkinlik (n=20) sosyal ve vatandaşlık (n=16), inisiyatif ve girişimcilik (n=8) ve matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojiye temel yetkinlikler (n=7) anahtar yetkinliklerinin takip ettiği görülmüştür. 8. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinlik - beceri alanı uyumunun ise okuma (n=104), yazma (n=55), dinleme (n=39) ve konuşma (n=27) becerisi olarak sıralandığı görülmüştür.

3.2. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı Ortaokul Kazanımları - Anahtar Yetkinlikler Uyumuna İlişkin Bulgular

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 5. Sınıfta 69, 6.sınıfta 68, 7. sınıfta 76, 8. sınıfta ise 76 kazanım yer almaktadır. Programın ortaokul kazanımlarının toplamı 289'dur. Bu kazanımların genel olarak anahtar yetkinlikler uyumunun incelenmesine ait bulgular tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı Ortaokul Kazanımlarının Anahtar Yetkinlikler ile Uyumunu

	Sınıf				n
	5	6	7	8	
Anahtar Yetkinlikler	f	f	f	f	
Ana dilde iletişim	69	68	76	76	289
Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	5	6	7	7	25
Dijital yetkinlik	17	18	21	20	76
Öğrenmeyi öğrenme	56	54	61	60	231
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	16	16	16	16	64
İnisiyatif alma ve girişimcilik	7	7	8	8	30
Kültürel farkındalık ve ifade	32	33	37	38	140
Toplam	202	202	226	225	855

Tablo 6 incelendiğinde ortaokul kazanımlarının en çok ana dilde iletişim (n=289), öğrenmeyi öğrenme (n=231) ve kültürel farkındalık ve ifade (n=140) anahtar yetkinlikleri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ardından dijital yetkinlik (n=76) sosyal ve vatandaşlık (n=64), inisiyatif ve girişimcilik (n=30) ve matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojiye temel yetkinlikler (n=25) anahtar yetkinliklerinin takip ettiği görülmüştür. Ayrıca Tablo 6'da ana dilde iletişim anahtar yetkinliğinin sınıf düzeyinde bulunan kazanım sayısı ile benzer

olduğu görülmüştür. Kültürel farkındalık ve ifade anahtar yetkinliğinin sınıf seviyesi yükseldikçe [5.sınıf (n=32), 6 sınıf (n=33) 7. sınıf (n=37) ve 8. sınıf (n=38)] kazanımlarında yer alma sayısının arttığı görülmüştür. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerin ise tüm sınıf seviyelerinde (n= 16) kazanımlara aynı sayıda yansıdığı görülmüştür.

3.3. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı Ortaokul Kazanımları Sınıf, Beceri Alanı - Anahtar Yetkinlikler Uyumuna İlişkin Bulgular

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki ortaokul kazanımlarındaki dört beceri alanı olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma ile anahtar yetkinlikler uyumu ve sınıf düzeyi - anahtar yetkinlik bakımından incelenmesine ait bulgular tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı Ortaokul Kazanımları Sınıf, Beceri Alanı ile Anahtar Yetkinlikler Uyumunu

Sınıf	Beceri Alanındaki Anahtar Yetkinlikler				n
	Dinleme f	Konuşma f	Okuma F	Yazma f	
5.sınıf	34	27	96	45	202
6.sınıf	34	27	99	42	202
7.sınıf	39	27	110	50	226
8.sınıf	39	27	104	55	225
Toplam	146	108	409	192	855

Tablo 7 incelendiğinde anahtar yetkinlik - beceri alanı uyumunun okuma beceri (n=409), yazma (n=192) dinleme (n=146) ve konuşma (n=108) becerisi olarak sıralandığı görülmüştür. Tablo 7 tekrar incelendiğinde kazanımların anahtar yetkinliklere göre uyumu sınıf düzeyine göre ise 7.sınıf (n=226), 8.sınıf (n=225), 5.sınıf (n=202) ve 6. sınıf (n=202) biçiminde olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ortaokul (5-8 sınıf) düzeyinde yer alan 289 kazanımın Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi anahtar yetkinliklerine göre incelemesi yapılan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ortaokul sınıf düzeylerinde bulunan 289 kazanımın tümünün ana dilde iletişim anahtar yetkinliği ile uyumlu olduğu yani en çok ana dilde iletişim anahtar yetkinliğinin kazanımlarla uyumlu olduğu görülmüştür. Bu sonuç, Soyuçok ve Batur'un (2020); Kana ve Kiler'in (2021) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Soyuçok ve Batur yaptıkları çalışmada 2018 Türkçe Öğretim Programı kazanımlarını Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi açısından incelemiştir. Çalışmanın sonucunda en fazla ana dilde iletişim anahtar yetkinliğinin kazanımlarla uyumlu olduğu belirlenmiştir. Kana ve Kiler ise ortaokul Türkçe ders kitapları etkinliklerini anahtar yetkinliklere

göre inceledikleri çalışmalarında ders kitaplarındaki etkinliklerde en çok ana dilde iletişim anahtar yetkinliğinin yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. Ülger ve Erkal (2022) tarafından yapılan çalışma, 2019 Türkçe Dersi Öğretimi Programı 1-4. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinliklerle olan ilişkisini incelemeye yöneliktir. Bu çalışmada ise kazanımlarla en uyumlu anahtar yetkinliğin "öğrenmeyi öğrenme" anahtar yetkinliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut çalışma ile Ülger ve Erkal'ın (2022) çalışması arasında sonuç farklılığının nedeni 1-4. sınıf Türkçe dersi kazanımlarının ilk okuma yazma öğretiminden bağımsız okuma yazma öğretimine doğru ilerleyen bir öğrenme sürecini temel alması şeklinde açıklanabilir.

- Sınıflar özelinde ve tüm ortaokul kazanımlarının anahtar yetkinliklere uyumunun ana dilde iletişim (n=289), öğrenmeyi öğrenme (n=231) ve kültürel farkındalık ve ifade (n=140), dijital yetkinlik (n=76) sosyal ve vatandaşlık (n=64), inisiyatif ve girişimcilik (n=30) ve matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojide temel yetkinlikler (n=25) olarak sıralandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ve anahtar yetkinliklere ait özellikler dikkate alındığında Türkçe dersi ortaokul kazanımlarının ana dilde iletişim, öğrenmeyi öğrenme ve kültürel farkındalık ve ifade anahtar yetkinliklerini ağırlıklı olarak yansıttığı düşünülebilir.
- Kültürel farkındalık ve ifade anahtar yetkinliğinin sınıf seviyesi yükseldikçe [5. sınıf (n=32), 6. sınıf (n=33) 7. sınıf (n=37) ve 8. sınıf (n=38)] kazanımlarında yer alma sayısının arttığı görülmüştür. Kültürel farkındalık ve ifade anahtar yetkinliğinin sınıf seviyelerine göre bu değişiminin nedeni okuma ve yazma becerilerine ait kazanım sayılarının sınıf seviyelerinde değişmesine ve kazanımların altındaki açıklamalara bağlanabilir.
- Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerin ise tüm sınıf seviyelerinde (n=16) kazanımlara aynı sayıda yansıdığı görülmüştür. Bu sonuç bu anahtar yetkinliğin sınıf düzeyine bağlı olmadan her sınıf düzeyinde dengeli bir biçimde kazanımlarda yer aldığını göstermektedir.
- 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ortaokul kazanımlarının genel olarak beceri alanı - anahtar yetkinlikler uyumunun dengeli bir biçimde dağılım göstermediği belirlenmiştir. Beceri alanı - anahtar yetkinlikler uyumunun okuma (n=409), yazma (n=192) dinleme (n=146) ve konuşma (n=108) becerisi olarak sıralandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul kazanımlarının beceri alanlarına göre dağılımdaki sıralama okuma (n=142) yazma (n=67) dinleme (n=52) konuşma (n=28) biçimindedir. Çalışmanın bu sonucu ve Türkçe dersine ait ortaokul kazanımlarının beceri alanlarına göre dağılım sıralamasının örtüşüğünü göstermektedir. Bir başka deyişle kazanım sayısı fazla olan becerinin anahtar yetkinliklerle uyumlu olma durumunun arttığı söylenebilir.
- Ortaokul sınıf düzeylerinin kazanım - anahtar yetkinlikler uyumunun dengeli bir biçimde dağılım göstermediği belirlenmiştir. Sınıf düzeylerinin kazanım -

anahtar yetkinlikler uyumunun en çok 7.sınıf (n=226) düzeyinde olduğu daha sonra 8. sınıf (n=225) kazanımlarının geldiği 5 ve 6. sınıf (n=202) kazanımlarının ise eşit sayıda uyumlu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Soyuçok ve Batur'un (2020) çalışmasında ise sınıf düzeyi bakımından anahtar yetkinliklerin en çok yer aldığı kazanımların 8. sınıf kazanımları olduğu en az ise 7. sınıf kazanımları olduğu görülmüştür. Mevcut çalışma ile bu farklı sonucun nedeni Soyuçok ve Batur'un çalışmasında "öğrenmeyi öğrenme" anahtar yetkinliğinin her sınıf düzeyinde sadece "Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır." kazanımında yer aldığı, kültürel farkındalık ve ifade anahtar yetkinliğinin ise her sınıf düzeyinde sadece "Yazdıklarını paylaşır." kazanımında yer aldığı ve sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliğin ise ortaokul düzeyinde hiçbir kazanımda yer almadığı bulgularından kaynaklandığı söylenebilir.

- Çalışmanın genel sonucunda ise anahtar yetkinliklerin kazanımlara dengeli bir biçimde dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anahtar yetkinlik - kazanım dağılımının dengeli olmaması sonucu, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarında anahtar yetkinliklerin yer alma durumunu inceleyen Soyuçok ve Batur (2020), 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 1-4. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinliklerle ilişkisi üzerinde çalışan Ülger ve Erkal (2022), 21. yüzyıl becerilerini 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımları üzerinde inceleyen şu çalışmalarla: Bal'ın 5. sınıf Türkçe dersi kazanımlarıyla ilgili çalışması (2018) ve Kayhan, Altun ve Gürol'un 8. sınıf Türkçe dersi kazanımlarıyla ilgili çalışması (2019); Kurudayıoğlu ve Soysal'ın 1-8. sınıf Türkçe kazanımlarıyla ilgili çalışmasıyla (2019) benzerlik göstermektedir. Bu çalışma sonucunda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde geçen "Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarına ait öğrenme kazanımları içerisinde yer alması esastır." (MYK, 2015: 25) ilkesinin Türkçe Dersi Öğretimi Programı ortaokul kazanımlarında dengeli olarak gerçekleştirilmediği öne sürülebilir. Bu noktada anahtar yetkinliklerin öğretim programlarındaki yansımaları olarak belirtilen kazanımların anahtar yetkinliklerle dengeli ve uyumlu olacak biçimde tekrar belirlenmesi gerektiği düşünülebilir.

ÖNERİLER

Çalışmanın sonucu dikkate alınarak şu öneriler verilebilir:

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı üzerinde yapılacak bir güncellemede veya yeniden hazırlanacak bir öğretim programı için şunlar yapılabilir:

- 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ortaokul kazanımlarının genel olarak beceri alanı - anahtar yetkinlikler uyumunun dengeli bir biçimde dağılım göstermediği belirlenmiştir. Kazanımların anahtar yetkinlikler ile uyumlu olacak biçimde düzenlenmesi sağlanabilir.
- Anahtar yetkinlikler öğretim programında açıklanırken sadece tanım vermek yerine ders kazanımları biçiminde ulaşılması gereken hedef veya yeterlilik

olarak yetkinliklerin somutlaştırması yapılabilir.

- Anahtar yetkinliklerin kazanımlarla ilişkilendirmesinin olduğu bir bölümde örnek ders planı ve etkinlik öğretim programında olabilir.
- Kazanımların altına kazanım - anahtar yetkinlik ilişkisine dikkat çeken açıklamalar, kısaltmalar ve simgeler yerleştirilebilir.
- Bu çalışmada ortaokul kazanımlarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Farklı bir çalışma olarak anahtar yetkinliklerin kazanımlarla uygunluğu için öğretmen görüşlerinin alındığı, ders kitabındaki temaların, metinlerin ve metin türlerinin anahtar yetkinliklerle uyumunun incelendiği çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Bal, M. (2018). Türkçe Dersinin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies* 13(4), 49-64. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12922>

Kana, F., & Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Öğretim Programındaki Anahtar Yetkinlikler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 10(2), 741-755.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 27. Basım. Ankara: Nobel Akademi Yayınları.

Kayhan, E., Altun, S., & Gürol, M. (2019). Sekizinci Sınıf Türkçe Öğretim Programı (2018)'nin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından Değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 10(2), 20-35.

Kurudayıoğlu, M., & Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)* 5(2), 483-496. DOI: 10.31592/aeusb.621132

MEB. (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8.Sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (ilkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2019). *Nitel Veri Analizi*. 3. Basım. (S. A. Altun, & A. Ersoy, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

MYK. (2015). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*. Ankara: Meslekî Yeterlilik Kurumu.

MYK. (2022, Temmuz 20). <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/tyc-ayc-referanslama-calmalar> adresinden alınmıştır.

Soyuçok, M., & Batur, Z. (2020). 2018 Türkçe Öğretim Programı Kazanımlarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Açısından İncelenmesi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi (fvj: Future Visions Journal)* 4(3), 1-12.

TDK. (2022, Temmuz 07). *Yetkinlik*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

Tuncel, İ. (2019). Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri. H. Şeker (Ed.). *Eğitimde Program Geliştirme Kavramlar ve Yaklaşımlar*. 5. Basım. s. 19-71. Ankara: Anı Yayıncılık.

TYÇ. (2022, Temmuz 22). <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/tarihce-i0bd96402-7e30-40b7-ac45-375233324bfd.html> adresinden alınmıştır.

Ülger, E., & Erkal, M. (2022). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların (1, 2, 3 ve 4. Sınıflar) Anahtar Yetkinliklerle İlişkisi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(1), 68-99.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 11. Basım. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET: Eğitimin temel amacı, bireye yaşam koşullarına uygun donanımları kazandırmaktır. Bu donanımlar bilgi, beceri ve davranış olarak bir bütünlük gösterdiğinde yani yetkinlik olduğu zaman birey için bir anlam ifade edebilir. Toplumunu oluşturan bireyin sahip olduğu donanımın niteliği toplumun niteliği demektir. Bireyin ve toplumun sahip olduğu yetkinliklerinin niteliği toplumun gelişmişlik düzeyinin göstergelerinden biridir. Bu nedenle devletler ya da devletler toplulukları yetkin birey - yetkin toplum anlayışla hareket etmektedir. Söz konusu olan yetkinlik yani yaşam becerisinin öncelikle tespiti gerekmektedir. Bu tespit çalışmasının bir örneği de Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 2008’de oluşturduğu Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) tavsiye kararıdır. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi tavsiye kararının Türkiye’ye yansımaları ise tavsiye kararda üye ülkelerin kendi ulusal yeterlilik çerçevesini oluşturması ifadesidir (MYK, 2022). Bu tavsiye karar dikkate alınarak Mesleki Yeterlilik Kurumu sorumluluğunda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) adıyla ulusal yeterlilik çerçevesi oluşturulmuş ve 2016’da yürürlüğe girmiştir (TYÇ, 2022). Oluşturulan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde anahtar yetkinliklerin bireylere sistemli bir biçimde öğretim programlarıyla kazandırılacağı TYÇ’de “Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarına ait öğrenme kazanımları içerisinde yer alması esastır.” ifadesinde belirtilmiştir (MYK, 2015: 25). Bu ifadeden kazanımların anahtar yetkinliklerle uyumlu olması gerektiği çıkarılabilir. Nitekim TYÇ ve anahtar yetkinlikler ifadesinin ilk kez geçtiği program olan 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda da geçen “Öğretim programlarında yer alan kazanımların kapsadığı temel beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi esas alınarak ele alınmıştır.” ifadesi bu çıkarımı desteklemektedir (MEB, 2017: 5). Öğretim programları kazanımlarında yer alması gereken anahtar yetkinlikler Türkçe dersi için hazırlanan öğretim programlarında (2017, 2018, 2019) yer alırken öğretim programlarında sadece anahtar yetkinliklerin tanımsal açıklamasıyla yetinilmiştir. Öğretim programı kazanımlarının - anahtar yetkinliklerle olan uyumu ile ilgili bir açıklama Türkçe dersi öğretim programlarında (2017, 2018, 2019) yer almamıştır. Programlarda hangi kazanımın hangi anahtar yetkinlik ile uyumlu olduğu belirtilmemiştir. Öğretim programlarında yer alması belirtilen sekiz anahtar yetkinlik ise ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifadedir. Bu çalışmada 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde yer alan yedi anahtar yetkinlik açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Yabancı dillerde iletişim anahtar yetkinliğinin sahip olduğu özellikler dikkate alınarak kazanım - anahtar yetkinlik uyumu incelemesinde yabancı dillerde iletişim anahtar yetkinliğine yer verilmemiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle veriler toplanmıştır. Çalışmada, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ortaokul kazanımlarından toplanan verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğinin sağlanması için Türkçe dersi ortaokul kazanımlarının yedi anahtar yetkinliğe göre incelenmesi araştırmacı ve bir uzman tarafından yapılmıştır. Çalışmanın güvenilirlik katsayısı Miles ve Huberman’ın formülü kullanılarak hesaplanmış araştırmacı ve uzman değerlendirmelerinin karşılaştırılması sonucunun %92 olduğu görülmüştür (2019, s. 64). Kalan %8’lik kısım araştırmacı ve uzmanın yaptığı değerlendirme toplantısında ortak karara bağlanarak çalışmada görüş birliği sağlanmıştır. Çalışmanın sonucunda kazanımların anahtar yetkinliklere uyumu tüm ortaokul sınıflarına (5-8. sınıf) göre ve sınıflar özelinde incelendiğinde ana dilde iletişim, öğrenmeyi öğrenme, kültürel farkındalık ve ifade yetkinliklerinin kazanımlarla en uyumlu yetkinlikler olduğu görülmüştür. Çalışmada ulaşılan bu sonuç alanyazında yapılan Soyuçok ve Batur’un (2020); Kana ve Kiler (2021) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Anahtar yetkinlikler ile en uyumlu temel dil beceri alanlarının uyumu ise sırasıyla okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerisi olduğu; sınıf düzeyleri açısından 7. sınıf kazanımlarının anahtar yetkinliklerle en uyumlu kazanımlar olduğu, daha sonra 8 sınıf kazanımlarının geldiği görülmüştür. 5 ve

6.sınıf kazanımlarının ise eşit sayıda uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Soyuçok ve Batur'un çalışmasında ise sınıf düzeyi bakımından anahtar yetkinlikler ile en çok yer aldığı kazanımların 8. sınıf kazanımları olduğu en az ise 7. sınıf kazanımları olduğu görülmüştür. Bu farklı sonucun nedeni Soyuçok ve Batur'un (2020) çalışmasında "öğrenmeyi öğrenme" anahtar yetkinliğinin her sınıf düzeyinde sadece "Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır." kazanımında yer aldığı, kültürel farkındalık ve ifade anahtar yetkinliğinin ise her sınıf düzeyinde sadece "Yazdıklarını paylaşır." kazanımında yer aldığı ve sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliğin ortaokul düzeyinde hiçbir kazanımda yer almadığı bulgularından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Çalışmanın genel sonucunda ise anahtar yetkinliklerin kazanımlara dengeli bir biçimde dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu dengeli dağılım göstermeme sonucu alanyazında Bal'ın (2018), Kayhan, Altun ve Gürol'ün (2019) Kurudayıoğlu ve Soysal'ın (2019), Soyuçok ve Batur'un (2020), Ülger ve Erkal'ın (2022), çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmanın ve alanyazında sözü edilen diğer çalışmaların sonuçları birlikte değerlendirildiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ortaokul kazanımlarının anahtar yetkinlikler ile uyumlu bir biçimde ilişkilendirmesi yapılarak yeniden hazırlanması gerektiği söylenebilir.

EXTENDED ABSTRACT: The main purpose of education is to equip the individual with the skills suitable for living conditions. When these equipments show integrity in terms of knowledge, skills and behavior, that is, when it is competence, it can make sense for the individual. The quality of the equipment owned by the individual forming the society means the quality of the society. The quality of the competencies of the individual and the society is one of the indicators of the development level of the society. For this reason, states or communities of states act with the understanding of competent individual - competent society. The competence in question, that is, life skills, must first be identified. An example of this identification work is the recommendation of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF) made by the European Parliament and the Council in 2008. The reflection of the European Qualifications Framework recommendation on Turkey is the statement in the recommendation that member countries should establish their own national qualifications framework (MYK, 2022). Taking this recommendation into account, a national qualifications framework called the Turkish Qualifications Framework (TQF) was established under the responsibility of the Vocational Qualifications Authority and entered into force in 2016 (TYÇ, 2022). In the Turkish Qualifications Framework, it is stated in the TYÇ that the key competencies will be systematically acquired by the individuals through the curricula, in the statement "It is essential that the key competencies are included in the learning acquisitions of the education and training programs" (MYK, 2015: 25). It can be deduced from this statement that the acquisitions should be compatible with the key competencies. As a matter of fact, the expression "The basic skills covered by the acquisitions in the curriculum are discussed on the basis of the Turkish Qualifications Framework", which was also mentioned in the 2017 Turkish Curriculum, the program in which the expression TYÇ and key competencies were mentioned for the first time, supports this inference (MEB, 2017: 5). While the key competences that should be included in the acquisitions of the curricula are included in the curricula prepared for the Turkish course (2017, 2018, 2019), only the descriptive explanation of the key competences has been contented in the curricula. An explanation about the compatibility of the curriculum acquisitions with the key competencies was not included in the Turkish Curricula (2017, 2018, 2019). It is not specified which acquisition in the programs is compatible with which key competence. The eight key competences that are stated to be included in the curricula are communication in mother tongue, communication in foreign languages, mathematical competence and basic competences in science/technology, digital competence, learning to learn, social and civic competences, initiative and entrepreneurship, cultural awareness and expression. In this study, it is aimed to examine the secondary school acquisitions of the 2019 Turkish Curriculum in terms of seven key competencies in the Turkey Qualifications Framework. Considering the

characteristics of the communication key competence in foreign languages, the key competence of communication in foreign languages was not included in the examination of acquisition - key competence compatibility. In line with the purpose of the study, data were collected through document analysis, one of the qualitative research methods. In the study, descriptive analysis was used to analyze the data collected from the secondary school acquisitions of 2019 Turkish Curriculum. In order to ensure the reliability of the study, the examination of Turkish course secondary school acquisitions according to seven key competencies was carried out by the researcher and an expert. The reliability coefficient of the study, calculated using the formula of Miles and Huberman, was found to be 92% when comparing the evaluations of the researcher and the expert (2019, p. 64). The remaining 8% was agreed upon in the evaluation meeting held by the researcher and the expert, and a consensus was reached in the study. As a result of the study, when the compatibility of the acquisitions with the key competencies was examined according to all secondary school grades (5-8th grade) and in specific grades, it was seen that the competencies of communication in the mother tongue, learning to learn, cultural awareness and expression were the competencies that were most compatible with the acquisitions. This result obtained in the study is similar to the studies of Soyuçok and Batur (2020) and Kana and Kiler (2021) in the literature. The compatibility of key competencies with the most compatible basic language skill areas is reading, writing, listening and speaking, respectively; In terms of grade levels, it was seen that the 7th grade acquisitions were the most compatible with the key competencies, followed by the 8th grade acquisitions. It was concluded that the acquisitions of 5th and 6th grade were compatible in equal numbers. In the study of Soyuçok and Batur, on the other hand, it was seen that the key competencies in terms of grade level and the acquisitions that took place the most were 8th grade acquisitions, and 7th grade acquisitions were the least. The reason for this different result may be due to the findings that in the study of Soyuçok and Batur (2020), the key competence of "learning to learn" is only included in the acquisition of "Uses information resources effectively" at each grade level, while the key competence of cultural awareness and expression is only available in the acquisition of "Shares what he/she writes." at each grade level and social and civic competence is not included in any of the acquisitions at the secondary school level. As a general result of the study, it was concluded that the key competencies were not evenly distributed among the acquisitions. This result of not showing a balanced distribution is similar to the studies of Bal (2018), Kayhan, Altun, and Gürol (2019), Kurudayıoğlu and Soysal (2019), Soyuçok and Batur (2020), Ülger and Erkal (2022) in the literature. When the results of this study and other studies mentioned in the literature are evaluated together, it can be said that the secondary school acquisitions in Turkish Curriculum should be re-prepared by associating them with key competencies.